

Sygn. akt VU 173/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Beata Łapińska

Protokolant st. sekr. sądowy Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku U. T.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Oddziałowi Regionalnemu w Ł.

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania U. T.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Oddziału (...) w Ł.

z dnia 26 stycznia 2018 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje U. T. prawo do emerytury rolniczej poczynając od dnia (...) roku.

Sygn. akt V U 173/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 stycznia 2018 roku, znak (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił U. T. prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej do dnia 31 grudnia 2017 roku. Kasa stwierdziła, że z posiadanych dokumentów wynika, że ubezpieczona i jej małżonek są współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,52 ha w 3/16 części. Zawarta została wprawdzie, w dniu (...) roku umowa dzierżawy ww. gospodarstwa, jednakże bez zgody pozostałych współwłaścicieli. Co więcej, umowa ta nie spełnia zdaniem organu rentowego przesłanek sprecyzowanych w art. 693 k.c. i 708 k.c.

W odwołaniu z dnia 6 lutego 2018 roku U. T. zaskarżyła ww. decyzję w całości, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, że jej małżonek jest współposiadaczem, a nie współwłaścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 1,52 hektara. Co więcej gospodarstwo to użytkuje ich syn, S. T. (1), a na znacznej części tychże gruntów nie jest możliwe prowadzenie działalności rolniczej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W dniu 1 grudnia 2017 roku U. T. wniosła o przyznanie prawa do emerytury rolniczej. Ubezpieczona, jako małżonka rolnika K. T. podlegała od dnia 1 stycznia 1985 roku ubezpieczeniu społecznemu rolników.

(dowód: wniosek o emeryturę rolniczą, k. 1-3, kwestionariusz, k. 4, zaświadczenie, k. 6 – 18, odpis skrócony aktu małżeństwa, k. 25 akt KRUS)

Decyzją z dnia 12 grudnia 2017 roku Prezes KRUS odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury rolniczej ze względu na niezaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej.

(dowód: decyzja z dnia 12 grudnia 2017 roku, k. 29 akt KRUS)

W dniu 5 stycznia 2018 roku U. T. wniosła o podjęcie wypłaty emerytury rolniczej. Do wniosku załączyła akt notarialny z dnia (...) roku. Jednocześnie ubezpieczona oświadczyła, że zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej od dnia (...) roku, a pozostawiła grunty o powierzchni 1,52 ha, na które składają się grunty rolne o powierzchni 1,04 ha i grunty leśne o powierzchni 0,48 ha, którymi władali na zasadach posiadania samoistnego J., K., P. i W. T. (po 3/16 udziału) oraz S. T. (2) (1/4 udziału).

(dowód: protokół z dnia 5 stycznia 2018 roku, k. 30, oświadczenie z dnia 5 stycznia 2018 roku, k. 35 akt KRUS, wypis z rejestru gruntów z dnia 25 listopada 2004 roku, k. 8 akt sprawy)

Zgodnie z aktem notarialnym z dnia (...) roku, Repertorium A, nr (...) U. i K. małżonkowie T. darowali swojemu synowi S. T. (1) nieruchomości rolną o łącznej powierzchni 18,4066 ha fizycznych, w tym 10,1566 hektarów położonych w miejscowości S., gminie C. i 8,25 hektarów położonych w miejscowości A., w Gminie C.. Gospodarstwo to stanowiło współwłasność małżeńską K. i U. małżeństwa T..

(dowód: akt notarialny z dnia 5 stycznia 2018 roku, k. 31 – 34 akt KRUS, zeznania świadka K. T., nagranie od minuty 20:41 do minuty 29:54, protokół z rozprawy z dnia 26 września 2018 roku, k. 25 akt sprawy)

W dniu 8 stycznia 2018 roku K. T. załączył do wniosku o emeryturę umowę dzierżawy z dnia (...) roku na pozostające współposiadaniu grunty o powierzchni 1,52 hektara.

(dowód: protokół z dnia 8 stycznia 2018 roku, k. 52 akt KRUS)

Umową dzierżawy datowaną na dzień (...) roku K. T. wydzierżawił na 10 lat swojemu synowi S. T. (1) 3/16 swoich udziałów w działkach gruntów o numerach (...), (...) (...), położonych we wsi H., których całkowita powierzchnia wynosi 1,52 ha fizycznego. Strony nie określiły wysokości czynszu dzierżawnego. Na zawarcie umowy zgody nie wyrazili pozostali współposiadacze, to jest S., J., P. i W. T.. Przedmiotowa umowa została zgłoszona do Starostwa (...) w T. w dniu 8 stycznia 2018 roku.

(dowód: decyzja w sprawie wymiaru łącznego zobowiązania pieniężnego z dnia 29 grudnia 2017 roku, k. 37, umowa dzierżawy z dnia (...) roku, k. 53 akt KRUS)

U. i K. małżeństwo T. nie prowadzą działalności rolniczej od dnia przekazania aktem notarialnym z dnia (...) roku synowi S. T. (1) gospodarstwa rolnego o powierzchni 18,4066 ha. Ubezpieczona nie wykonywała żadnych czynności na gruntach rolnych i leśnych o powierzchni 1,52 hektara, położonych w H., którymi władał na zasadach posiadania samoistnego, jej małżonek K. T.. Grunty te nie zostały objęte aktem notarialnym, ponieważ miały nieuregulowany stan prawny. Użytkował je od wiosny (...) syn wnioskodawczyni, S. T. (1), który złożył w dniu 1 maja 2017 roku wniosek o przyznanie płatności na rok 2017 dla młodych rolników. Wniosek dotyczył działek gruntów (...) i (...) i nie został zakwestionowany przez organ rentowy. Działka nr (...) nie była przez nikogo użytkowana ze względu na to, że stanowiła wąski pas gruntu pomiędzy terenami zalesionymi. Ubezpieczona nigdy nie wykonywała prac na gruntach położonych w H.. Na tych piaszczystych gruntach, klasy VI syn wnioskodawczyni posiał łubin.

(dowód: wnioski o przyznanie płatności na rok 2017, k. 9 – 11, zdjęcia, k. 22 – 23, zeznania wnioskodawczyni, nagranie od minuty 5:54 do minuty 19:28 w związku z nagraniem od minuty 43:31 do minuty 44:36, zeznania świadków: K. T., nagranie od minuty 20:41 do minuty 39:24, S. T. (1), nagranie od minuty 39:24 do minuty 43:31, protokół z rozprawy z dnia 26 września 2018 roku, k. 24 - 27 akt sprawy)

Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawczyni przyznania prawa do emerytury rolniczej ze względu na to, że umowa dzierżawy z dnia (...) roku została zawarta bez zgody pozostałych współposiadaczy, nie określa czynszu oraz została zgłoszona do operatu ewidencji gruntów i budynków dopiero w dniu 8 stycznia 2018 roku.

(dowód: decyzja z dnia 26 stycznia 2018 roku, k. 68 – 69 akt KRUS)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy powołał się na przepis art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2017 r. poz. 2336 ze zm.). W myśl przywołanego przepisu emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do dnia 31 grudnia 2017 roku spełnił warunki, o których mowa w ust. 2 (art. 19 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników).

Co więcej organ rentowy przywołał brzmienie przepisu art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, wedle którego uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego. Z przepisów tych organ rentowy wywiódł, że skoro małżonek ubezpieczonej, K. T. jest współposiadaczem w 3/16 części gruntów o numerach (...), (...), (...), położonych we wsi H., których całkowita powierzchnia wynosi 1,52 ha fizycznego, to wnioskodawczyni nie spełniła warunku zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej w należącym do niej gospodarstwie rolnym do dnia 31 grudnia 2017 roku. Organ rentowy zakwestionował bowiem umowę dzierżawy datowaną na dzień (...) roku, ponieważ została ona zawarta bez zgody pozostałych współposiadaczy i nie wskazano w niej wysokości czynszu dzierżawnego. Pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie wnioskodawczyni prawa do emerytury na podstawie art. 19 ust. 2 o u.s.r. nie były przedmiotem sporu.

Stanowisko organu rentowego jest błędne. Na wstępie zaznaczyć należy, że nie można utożsamiać pojęcia prowadzenia działalności rolniczej z pojęciem własności lub posiadania gruntu, gdyż są to pojęcia nieprzystawalne (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 roku, sygn. akt II UZP 5/04 i z dnia 30 sierpnia 2001 roku, sygn. akt II ZP 11/01). Skoro bowiem w przepisie art. 19 ust. 2 ustawy o u.s.r. jedną z przesłanek nabycia prawa do emerytury wcześniejszej jest zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, to pojęcie to powinno być interpretowane przede wszystkim w zgodzie z art. 6 tej ustawy, który definiuje pojęcia: „gospodarstwo rolne” i „działalność rolnicza”, odwołując się do kryterium funkcjonalnego i pomijając kwestię własności i posiadania. Dla rozstrzygnięcia, że prawo wnioskodawczyni do wcześniejszej emerytury rolniczej nie powstało, nie wystarcza więc ustalenie, że małżonek jej był współposiadaczem gruntów rolnych. Decydujące znaczenie w sprawie ma ustalenie, czy małżonek wnioskodawczyni prowadził działalność rolniczą na swoich gruntach w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy oraz do jakiej daty.

Pojęcia „zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej” nie można interpretować w oderwaniu od art. 6 pkt 1 i 3 tej ustawy, który określa, że rolnikiem nie jest właściciel lub posiadacz gospodarstwa rolnego, ale osoba prowadząca działalność rolniczą w posiadanym gospodarstwie rolnym, tj. działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej,

rybnej, leśnej. Nie można go także interpretować w oderwaniu od art. 38 pkt 1 ustawy, który ustanawia domniemanie, że posiadacz gruntów zaliczonych do użytków rolnych lub zarejestrowany dzierżawca takich gruntów prowadzi na nich działalność rolniczą, które to domniemanie może być w postępowaniu sądowym obalone, co oznacza, że posiadacz gruntów może bronić się zarzutem, że nie prowadzi działalności rolniczej. Z przepisów tych należy wnioskować, że samo posiadanie gospodarstwa rolnego lub jego części nie jest równoznaczne z prowadzeniem działalności rolniczej. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą, z niespójności tych pojęć wynika wniosek, że odmowa prawa do przyznania emerytury rolniczej nie dotyczy osoby jedynie dysponującej majątkiem nieruchomości w postaci gospodarstwa rolnego, lecz tylko takiej, która gospodarstwo rolne prowadzi, więc które powinno i z reguły przynosi jej dochód. Tym samym małżonek współposiadacza gospodarstwa rolnego, który działalności rolnej nie wykonuje i nie uzyskuje tą drogą środków utrzymania, zachowuje prawo do świadczeń.

Transponując powyższe na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że jednym z warunków uzyskania emerytury rolniczej wcześniejszej jest także zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej. W niniejszej sprawie należało więc ustalić, czy małżonek skarżącej faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej do dnia 31 grudnia 2017 roku. Brak wymaganej zgody pozostałych współposiadaczy wydzierżawionej nieruchomości, którą to zgodę należy uzyskać, co wynika z brzmienia przepisu art. 199 k.c. oraz nieokreślenie wysokości czynszu dzierżawnego i niesprecyzowanie obowiązku ponoszenia podatków i innych ciężarów wbrew przepisom art. 693 i art. 708 k.c., nie skutkuje zatem koniecznością odmowy przyznania prawa do emerytury rolniczej.

Nie ulega wątpliwości, że prowadzenie bądź nieprowadzenie działalności rolniczej należy do sfery faktu. W związku z tym ubezpieczona mogła w przedmiotowym postępowaniu wykazać za pomocą środków dowodowych, że jej małżonek faktycznie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. Skarżąca podźwignęła ciężar dowodu w tym zakresie. Fakt zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej przez K. T. ubezpieczona wykazała za pomocą zgromadzonej w sprawie dokumentacji oraz zeznań świadków. Z aktu notarialnego datowanego na dzień (...) roku wynikało, że U. i K. małżeństwo T. przekazali synowi, stanowiącą ich współwłasność majątkową małżeńską nieruchomość rolną o łącznej powierzchni 18,4066 ha fizycznych, w tym 10,1566 hektarów położonych w miejscowości S., gminie C. i 8,25 hektarów położonych w miejscowości A., w Gminie C.. Powyższego organ rentowy nie kwestionował.

Natomiast fakt nieużytkowania przez K. T. działek gruntów o numerach (...), (...), (...), położonych we wsi H., których całkowita powierzchnia wynosi 1,52 ha fizycznego, wynikał z zeznań przesłuchanych w niniejszej sprawie świadków. Zeznania te zostały w pełni potwierdzone przez zgromadzoną w niniejszym postępowaniu dokumentację. W szczególności podkreślić należy, że syn S. T. (1), który wykonywał działalność rolniczą na ww. gruntach, z wyłączeniem działki nr (...), która stanowiła nieużytek, złożył w dniu 1 maja 2017 roku wniosek o przyznanie płatności dla młodych rolników na rok 2017. Wniosku powyższego organ rentowy nie kwestionował, potwierdzając tym samym, że działalność rolniczą na gruntach położonych w H. realizował syn skarżącej. Zeznania świadków dały Sądowi asumpt do uznania, że U. i K. małżeństwo T. nie prowadzą działalności rolniczej od dnia przekazania aktem notarialnym z dnia (...) roku synowi S. T. (1) gospodarstwa rolnego o powierzchni 18,4066 ha. Natomiast na gruntach położonych w H. skarżąca nie pracowała nigdy. Jej małżonek zaś zaprzestał wykonywania tamże działalności rolniczej wiosną 2017 roku, kiedy to prace realizować zaczął tam wyłącznie S. T. (1). Na gruntach tychże syn skarżącej posiał łubin.

Sąd poddał zeznania świadków K. i S. T. (1) ocenie w myśl dyrektywy zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. i uznał je za wiarygodne i przekonujące, bo spójne, jasne i logiczne. Korespondowały one z materiałem dowodowym zgromadzonym w niniejszej sprawie. Depozycje te nie zawierały wewnętrznych sprzeczności, były logiczne i spójne. Wynikało z nich jednoznacznie, że ubezpieczona nigdy nie wykonywała działalności rolniczej na gruntach położonych w H., a jej małżonek zaprzestał tamże pracy wiosną 2017 roku. Sąd uwzględnił również zeznania wnioskodawczyni, albowiem było one spontaniczne, logiczne i spójne z pozostałym materiałem dowodowym.

Konkludując, fakt że K. T. był współposiadaczem gospodarstwa rolnego położonego w H., a umowa dzierżawy została zawarta bez zgody pozostałych współposiadaczy, nie może generować dla wnioskodawczyni niekorzystnych skutków orzecznich. Nie jest to bowiem okoliczność jednoznaczna z niezaprzestaniem prowadzenia przez małżonka skarżącej działalności rolniczej. Ubezpieczona zaś wykazała za pomocą złożonej dokumentacji oraz zeznań świadków, że

ona i jej małżonek zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej z dniem (...) roku. Prawidłowa zaś wykładnia pojęcia zaprzestania działalności rolniczej użytego w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oznacza, że działalności rolniczej nie prowadzi ten, kto jej faktycznie nie wykonuje, niezależnie od tego, czy jest współwłaścicielem lub współposiadaczem gospodarstwa rolnego (por. wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 czerwca 2013 roku, sygn. akt III AUa 696/12, Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25 września 2013 roku, sygn. akt III AUa 41/13).

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję Prezesa KRUS i przyznał wnioskodawczyni U. T. prawo do emerytury rolniczej od dnia (...) roku, to jest od dnia zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.